

Revisor och storsamlare

av Örn Graham

Han var son till en av grundarna till det som idag är världens största konsultföretag, han var engelsman, blev adlad för sina krigsinsatser vid skrivbordet, och hade en av de bästa USA-samlingarna i världen.

Nicholas Waterhouse

Sir Nicholas Edwin Waterhouse, KBE (1877–1964)

Att seriöst samla frimärken betyder inte att man bara skall köpa objekt, utan även sälja. Det är emellertid inte särskilt vanligt att man säljer hela den samling som man med mycken möda har samlat samman under sitt samlarliv. Men det gjorde Nicholas Waterhouse – och inte bara en gång utan hela tre gånger!

Nicholas E. Waterhouse föddes i London den 24 augusti 1877. Och det är inte en tillfällighet att en stor internationell revisionsfirma bär hans familjenamn. Hans far Edwin var nämligen 1880 en av grundarna av firman Price, Waterhouse & Co.

Utbildning och krig

Efter utbildning i Oxford gick

den unge Nicholas direkt in i faderns firma. Han gifte sig 1903 med Audrey Hale Lewin, som senare dog och han gifte sig så småningom en andra gång. Inget av äktenskapen gav Nicholas några arvingar.

År 1906 blev Nicholas delägare i revisionsfirman. När första världskriget började hade han för avsikt att gå in i armén, men en knäskada hindrade honom från att bli antagen till aktiv tjänst. Istället fick han jobba med något han var oerhört skicklig på, nämligen räkenskaper.

Han fick en tjänst som avdelningschef i det brittiska "War Office". För detta arbete blev han 1920 adlad som Knight Commander of the British Empire (KBE), och fick rätt att sätta "Sir" på sitt visitkort.

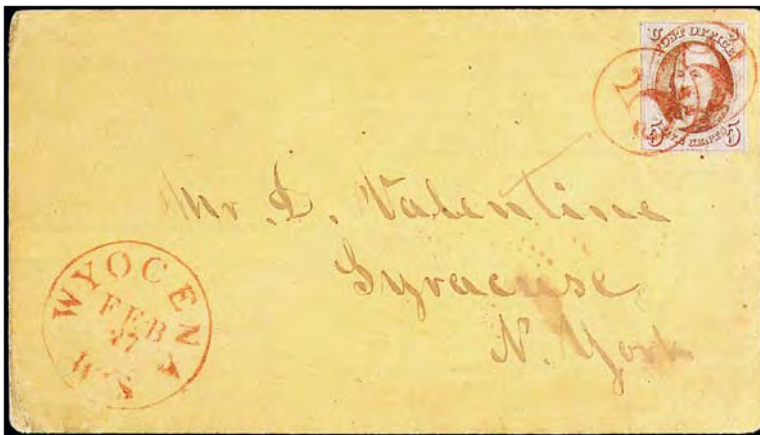
Under andra världskriget arbetade han åter för sitt land, och den här gången med flottans affärskontrakt där han fick användning för sina affärskon-skaper.

Fadern samlade frimärken

Sir Nicholas fick förmodligen sitt intresse för frimärken från fadern. Man vet nämligen att han ställde ut en samling på London Philatelic Exhibition 1890. Här fanns material från USA, Egypten, Turkiet och Latinamerika.

Nicholas började köpa frimärken av handlare i London någon gång i slutet av 1880-talet. Bland dem som sålde till honom fanns självfallet Stanley Gibbons.

forts sid 6.

Brev frankerade med USA:s första frimärken är oerhört sällsynta. Här ett brev med ett 5-centsmärke 1847 från Wisconsin. Det ingick i sir Nicholas Waterhouses samling.

forts från sid 4.

När Charles J. Phillips 1897 fick hand om försäljningen av Frederick Ayers samling USA, såldes troligtvis många postmästareprovisorier, bland annat från Millbury och St. Louis, till Waterhouse. Även många av Ayers andra toppobjekt hamnade hos Waterhouse.

Gav ut "omfattande" USA-katalog

I början samlade Waterhouse på det mesta, men bestämde sig 1914 för att specialisera sig. Han sålde sin generalsamling och koncentrerade sig på USA. Detta intresse för USA:s frimärken berodde förmodligen på att han tyckte de var vackra och välgjorda.

År 1916 förde hans samlande till att han författade en handbok med titeln "A compre-

hensive Catalogue of the Postage Stamps of United States". Om innehållet svarade till titeln är en annan fråga, då publikationen endast var på 115 sidor. Den innehöll fina teckningar och fotografier av olika märken som alla troligen fanns i hans egen samling.

Publikationen gavs ut av frimärkshandlaren Frank Godden som höll till på The Strand i London, och som också såg till att Waterhousesamlingen ständigt kompletterades med toppobjekt.

Erövrade det stora priset

Första gången allmänheten fick se den samling som Waterhouse hade sammanställt, var vid den internationella utställningen i London 1923. Samlingen fanns i ett tjugotal Godden-album och innehöll alla objekttyper, dock inte material från syd-

staterna. Bara samlingens omfattning var tillräcklig för att förvåna, men så gjorde även den oerhört höga kvaliteten.

Vid utställningen tävlade Waterhouse bland annat med senator Ackerman, och lyckades erövra det stora priset. Därmed tyckte Waterhouse att det var dags att för första gången sälja sin samling, och detta gjordes hos firman Puttick & Simpson i London i november 1924.

Katastrof för Colson

Eftersom det var amerikanskt material som skulle säljas i London, trodde många amerikaner att de skulle få köpa toppobjekten billigt. Sådana frimärkshandlare som Edward Stern, Warren Colson och Philip Ward åkte över till London med fartyget "Homeric", som ägdes av rederiet White Star, detsamma som 12 år tidigare hade ägt "Titanic". Nu blev inte inköpsresan för de amerikanska handlarna så ödesdigert som då, men den blev för dessa herrar minst sagt misslyckad.

Man hade alltså räknat med att i lugn och ro få köpa amerikanskt lyxmateriel till ett rimligt pris, men konkurrensen om objekten blev istället mycket hård. Det som köptes av amerikanerna blev dyrt, och ändå stannade stora delar av de totalt 853 objekten kvar i Europa.

För Colson blev resan en ren katastrof. Han fick köpt ett enda objekt för 65 dollar, och var tvungen att stå för reskostnaderna själv.

Andra försäljningen

Det lär inte ha funnits några

Ett 10-centsmärke 1847 i kombination med Blood's lokala "penny post". Det fanns tidigare i sir Nicholas Waterhouses samling. Det såldes senare från Ishikawas samling i New York i september 1993 för då motsvarande 97 100 kronor.

Vackert 5-strip med 24-centsmärket från 1860 som ägdes av Waterhouse och såldes 1924.

osålda objekt på Waterhouse-auktionen 1924, men förmodligen köpte Waterhouse själv tillbaka objekt som inte nådde upp till de limitpriser som hade avtalats med auktionsfirman. Vi vet dessutom att Waterhouse fortsatte att köpa bra amerikanskt material även efter auktionen 1924.

Redan i november 1929 var det nämligen dags för en ny försäljning av en USA-samling från Waterhouse. Denna gång såldes hela samlingen till handlaren Frank Godden.

Man tror att anledningen till försäljningen hade samband med den ekonomiska krasch som drabbade Wall Street i oktober 1929.

Godden reste med Waterhousesamlingen till USA, och här hade Edward Stern i Economist Stamp Company fortfarande pengar att köpa för, vilket han gjorde. Men nu hade han alltför mycket USA-material, med tanke på det svåra ekonomiska läget.

Nya inköp

Därför fick den välkände handlaren Charles J. Phillips köpa hela Waterhousesamlingen av Stern, och han såg omedelbart till att alla fick kännedom om köpet. I en annons i Mekeel's Weekly Stamp News i januari 1930 berättade Phillips om köpet, och om alla de vackra och "rara" objekt han därmed hade till försäljning.

25-block med 90-centsmärket från 1861 som såldes vid den tredje försäljningen 1955 för 695 dollar. Det såldes senare från Ishikawasamlingen i New York i september 1993 för då motsvarande 111 000 kronor.

Även om det var de svåra tiderna som hade tvingat Waterhouse att genomföra den andra försäljningen, så är det också säkert att han inte hade sålt allt han hade.

Dessutom hade Waterhouse i alla fall pengar i november 1933. Då höll nämligen Charles Phillips på med att sälja den legendariske Arthur Hinds amerikanska toppobjekt, och Waterhouse deltog i budgiv-

ningen genom sitt ombud Elliot Perry.

Nya medaljer

Nu fick inte Waterhouse så många objekt från Hinds samling. Det blev istället handlarna från Boston och Philadelphia som köpte det mesta. Colson köpte för Caspary och Lapham, medan Philip Ward köp-

forts sid 8.

Detta brev som gått till Belgien via England, tillhörde också Waterhouse på sin tid. Det är erhört sällsynt med USA:s båda första utgåvor på samma brev. Dessutom har brevet en lång rad intressanta posthistoriska finesser. Sålt hos Robert Siegel i New York i juni 2003 för motsvarande 2 455 600 kronor.

forts från sid 7.

te för Gibson och en del andra samlare.

I maj 1936 arrangerades en internationell utställning i New York, och än en gång ställde Waterhouse ut sin samling. I beskrivningen av samlingen kan man läsa att den "samlats samman under de senaste fem åren". Samlingen erövrade en guldmedalj.

Efter detta visade Waterhouse sin USA-samling vid utställningen i London 1940, och vid Cipex-utställningen i New York 1947. Vid dessa tillfällen visades dock endast mindre delar av samlingen.

Tredje försäljningen

Åren gick och till slut bestämde sir Nicholas sig för en ny och slutlig, tredje försäljning. Den här gången var orsaken endast en önskan om att ge nya generationer glädjen av att äga dessa objekt.

Firman H. R. Harmer i London arrangerade försäljningen, och auktionen ägde rum i Lon-

don den 27 juni 1955 med Nicholas Waterhouse själv i auktionslokalen.

Även nu fanns det ivriga amerikanska handlare som budgivare, som till exempel Ezra Cole, Robert Siegel och Raymond Weill. Och än en gång fick handlarna från andra sidan Atlanten gå en hård match för att köpa de "egna objekten". Europeiska köpare tog nämligen hand om gott och väl 40% av utbudet.

Berömd auktion

Denna Waterhouseauktion som alltså arrangerades av H. R. Harmer i London 1955, räknas fortfarande som en av de största och viktigaste amerikanska auktionerna under förra århundradet. Även i sin samtid var auktionen en stor händelse. Nyheten om försäljningen gick i BBC, där man också hade intervjuat Cyril Harmer, auktionären Trevor Edwards och huvudpersonen Waterhouse själv.

Då Waterhouse tillfrågades om hur han kände sig nu, efter

att ha gjort sig av med en samling som hade upptagit en stor del av hans liv, svarade han att om han hade haft möjlighet att leva till han blev 150 år gammal, så skulle hans fjärde USA-samling bli bättre än den han just hade sålt.

Nicholas Waterhouse levde i nio år efter detta. Han dog den 29 december 1964 på Norwood Farm, Effingham i Surrey.

Waterhouse samlade tyska småstater under den sista delen av sitt liv, och detta material lär ha sålts hos H. R. Harmer i London i juli 1965. □

De flesta av de storheter inom filatelin som författaren refererar till i artikeln, finns att läsa om här på vår hemsida. Länkar kommer du åt genom att trycka

HÄR!

De flesta av artiklarna ligger dock *inte* som pdf-filer.